

تأثیر هدفمند کردن یارانه‌ها بر حقوق بشر

(با تأکید بر نسل دوم حقوق بشر، حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی)

محمد مقیمی

کیل با یک دادگستری

و دانش آموخته‌ی کارشناسی ارشد حقوق بشر از دانشگاه تهران

سرشناسه : مقیمی ، محمد ، ۱۳۵۷ -

عنوان و نام پدید آور : تاثیر هدفمند کردن یارانه ها بر حقوق بشر
(با تاکید بر نسل دوم حقوق بشر ، حقوق اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی) محمد مقیمی.

مشخصات نشر : مشهد ، رویای پارسیان ، ۱۳۹۴ .

مشخصات ظاهری : ۱۵۰ ص

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۳۴۴-۰۰-۷

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

یادداشت : کتابنامه : ص . ۱۴۳ - ۱۴۸ ؛ همچنین به صورت زیر نویس

موضوع : یارانه - ایران

موضوع : اقتصاد آزاد - ایران - سیاست دولت

موضوع : توسعه پایدار - ایران

موضوع : جهانی شدن - ایران - جنبه های اقتصادی

موضوع : رشد اقتصادی - ایران - برنامه ریزی

موضوع : حقوق بشر ایران - جنبه های اقتصادی

موضوع : حقوق بشر - جنبه های اقتصادی

رده بندی کنگره : ۱۳۹۴ - ای ۱۰۰۰ HC۷۹

رده بندی دیویی : ۳۰۲/۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی : ۴۱۷۴۹۶۹

نویسنده : محمد مقیمی

ویراستار : ابوالفضل درودی

نوبت چاپ : چاپ اول - ۱۳۹۵

تیراژ : ۱۰۰۰ نسخه

قیمت : ۱۵۰۰۰ تومان

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۳۴۴-۰۰-۷

طراحی و صفحه آرایی : کانون آگهی تبلیغات سایه نقره ای

انتشارات رویای پارسیان

info@noooa.com

۰۵۱۲۸۴۵۹۲۷۳ ***۰۹۳۳۳۰۰۳۲۱۴

royayeketab.ir

کلیه حقوق چاپ و نشر محفوظ و متعلق به ناشر است.



۱۵	مقدمه
۱۵	۱- بیان مساله
۱۷	۲- پرسش‌ها
۱۷	الف- پرسش اصلی
۱۷	ب- پرسش‌های فرعی
۱۷	۳- فرضیه‌ها
۱۷	الف- فرضیه اصلی
۱۷	ب- فرضیه‌های فرعی
۱۸	۴- پیشینه پژوهش
۱۹	۵- ضرورت اجرای پژوهش و اهداف آن
۲۰	۶- روش تحقیق
۲۰	۷- مشکلات و محدودیت‌های پژوهش
۲۱	۸- سازماندهی پژوهش
۲۲	فصل نخست: کلیات
۲۴	مبحث نخست: آزادسازی اقتصاد
۲۴	گفتار نخست: زمینه‌های اقتصادی
۲۵	گفتار دوم: جهانی شدن اقتصاد آزاد
۲۶	الف- پیشینه تاریخی
۲۶	ب- ظهور پدیده گات (مرافقت‌نامه عمومی تعرفه و تجارت)
۲۸	ب- تبدیل شدن گات به سازمان تجارت جهانی
۲۹	مبحث دوم: جهانی شدن اقتصاد آزاد و حقوق بشر
۳۰	گفتار نخست: حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی؛ زمینه‌ها و ریشه‌ها
۳۱	گفتار دوم: مفهوم حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
۳۲	گفتار سوم: تأثیر جهانی شدن اقتصاد آزاد بر حقوق اقتصادی و اجتماعی

مبحث سوم: فرآیند هدفمند کردن یارانه‌ها

گفتار نخست: مفاهیم

الف- یارانه دولتی

ب- تعریف یارانه در برخی نهادهای بین‌المللی

گفتار دوم: قواعد مربوط به یارانه‌ها در سازمان تجارت جهانی

الف- یارانه‌های خاص

۱- یارانه‌های ممنوع (چراغ قرمز)

۲- یارانه‌های قابل پیگیری (چراغ زرد)

ب- یارانه‌های غیرخاص یا غیرقابل پیگیری (چراغ سبز)

گفتار سوم: پیشینه تاریخی یارانه

الف- پیشینه یارانه در جهان

ب- پیشینه یارانه در ایران

گفتار چهارم: مفهوم هدفمندی

گفتار پنجم: دلایل و اهداف پرداخت یارانه

الف- لزوم مداخله دولت در اقتصاد

ب- نارسایی بازار و وظیفه دولت در تخصیص بهینه منابع

۱- کالای خصوصی

۲- کالای عمومی

پ- برابری اقتصادی

ت- توزیع عادلانه درآمد

ث- جایگاه یارانه در اقتصاد

ج- مبانی حقوقی پرداخت یارانه

مبحث چهارم: بسترها، فرصت‌ها و چالش‌های اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها در ایران

گفتار نخست: پیش‌نیازهای اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها

الف- پیش‌بینی منابع اجرای طرح

ب- شناخت جامعه هدف

۴۹	ب- ایجاد نهاد اجرایی
۵۰	ت- ایجاد پایگاه اطلاعات اقتصادی
۵۰	ث- زمان اجرای طرح
۵۰	گفتار دوم: فرصت‌های اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها
۵۱	الف- طرح تحول اقتصادی و هدفمند کردن یارانه‌ها
۵۱	ب- فواید اقتصادی و اجتماعی هدفمند کردن یارانه‌ها
۵۳	گفتار سوم: چالش‌های اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها
۵۳	الف- چالش‌های سیاسی
۵۴	ب- چالش‌های اقتصادی
۵۴	پ- چالش‌های اجتماعی و فرهنگی
۵۵	ت- توقف اجرای رهنه دوم قانون هدفمند کردن یارانه‌ها
۵۶	ث- تحریم‌های بین‌المللی
۵۶	ج- اجرا نمودن تکلیف قانونی در خصوص پرداخت یارانه به بخش‌های تولیدی و اقتصادی
۵۸	فصل دوم: حقوق اقتصادی در قانون هدفمند کردن یارانه‌ها
۶۰	مبحث نخست: حق داشتن حداقل رفاه و امکانات ضروری
۶۱	گفتار نخست: مفهوم
۶۱	گفتار دوم: منابع
۶۲	الف- منابع بین‌المللی
۶۳	ب- منابع داخلی
۶۴	گفتار سوم: حق داشتن حداقل رفاه و امکانات در زندگی در قانون هدفمند کردن یارانه‌ها و مرز بین ارتباط
۶۴	الف- حق آب، غذا و پوشاک
۶۵	ب- برخورداری از نظام صحیح اداری
۶۷	پ- گسترش حمل و نقل عمومی
۷۱	ت- حمایت از ارائه‌دهندگان خدمات عمومی
۷۲	مبحث دوم: حق توسعه اقتصادی
۷۲	گفتار نخست: مفهوم

۷۴	گفتار دوم: منابع
۷۴	الف- منابع بین‌المللی
۷۵	ب- منابع داخلی
۷۸	گفتار سوم: توسعه‌ی اقتصادی در قانون هدفمند کردن یارانه‌ها و قوانین مرتبط
۷۸	الف- مبنای حقوقی پرداخت یارانه برای تحقق توسعه اقتصادی
۷۹	ب- کمک به بخش‌های اقتصادی و تولیدی
۷۹	۱- حمایت از بخش کشاورزی
۸۳	۲- حمایت از بخش صنعت و معدن
۸۷	۳- حمایت از بخش صادرات غیرنفتی
۹۳	گفتار چهارم: گسترش عدالت اقتصادی و اجتماعی
۹۸	فصل سوم: - بوق ۱- جماعی در قانون هدفمند کردن یارانه‌ها
۹۹	مبحث نخست: حق بیمه و
۱۰۰	گفتار نخست: مفهوم
۱۰۱	گفتار دوم: منابع
۱۰۱	الف- منابع بین‌المللی
۱۰۲	ب- منابع داخلی
۱۰۳	گفتار سوم: حق بر کار در قانون هدفمند کردن یارانه‌ها
۱۰۷	مبحث دوم: حق تأمین اجتماعی
۱۰۷	گفتار نخست: مفهوم
۱۰۸	گفتار دوم: منابع
۱۰۸	الف- منابع بین‌المللی
۱۰۹	ب- منابع داخلی
۱۱۰	• گفتار سوم: حق تأمین اجتماعی در قانون هدفمند کردن یارانه‌ها
۱۱۴	گفتار چهارم: حق برخورداری از کمک‌های اجتماعی
۱۱۴	الف- پرداخت یارانه نقدی و غیرنقدی به خانوارها
۱۲۰	ب- حوزه خدمات حمایتی و توانبخشی

۱۲۳	مبحث سوم: حق حمایت از سلامت
۱۲۴	گفتار نخست: مفهوم
۱۲۴	گفتار دوم: منابع
۱۲۵	الف- منابع بین‌المللی
۱۲۵	ب- منابع داخلی
۱۲۶	گفتار سوم: حق حمایت از سلامت در قانون هدفمند کردن یارانه‌ها و قوانین مرتبط
۱۲۸	مبحث چهارم: حق بر محیط زیست سالم
۱۲۸	گفتار نخست: مفهوم
۱۲۹	گفتار دوم: منابع
۱۲۹	الف- منابع بین‌المللی
۱۳۰	ب- منابع داخلی
۱۳۰	گفتار سوم: حق بر محیط زیست سالم در قانون هدفمند کردن یارانه‌ها و قوانین مرتبط
۱۳۸	مبحث پنجم: حق برخورداری از مسکن
	نتیجه‌گیری
۱۴۲	فهرست منابع

اینک که تاج سلطنت ایران و کشورهای چهار گوشه جهان را به سر گذاشته‌ام، اعلام می‌کنم که دین، آئین و رسوم ملت‌هایی را که من پادشاه آنها هستم محترم خواهم شمرد؛ هرگز سلطنت خود را بر هیچ ملتی تحمیل نخواهم کرد. نخواهم گذاشت کسی به دیگری ستم کند و حق ستم‌کشیده را از ستمکار خواهم گرفت. نخواهم گذاشت مال دیگری را به زور یا به طریق دیگر بدون پرداخت بهی آن و جلب رضایت صاحب مال، تصد نمایند و نخواهم گذاشت که شخصی، دیگری را به بیگاری بگیرد و بدون پرداخت مزد و پرا به کار گمارد. من امروز اعلام می‌کنم که هر کسی آزاد است که هر دینی را که مایل است برگزیند و در هر نقطه که می‌خواهد سکونت کند، مشروط بر این که در آنجا حق کسی را غصب ننماید و هر شغلی را که می‌خواهد، پیش بگیرد و مال خود را به هر شکلی که مایل است به مصرف برساند، مشروط بر این که نطمه به حقوق دیگران نزند. هیچ‌کس را نباید به مناسبت تقصیری که یکی از خویشاوندانش مرتکب شده است، مجازات کرد. من برده‌داری را برانداختم و رسم بردگی باید به کلی از جهان برافتد.

برگرفته از منشور حقوق بشر کورس بزرگ

مقدمه‌ی ناشر بر کتاب

- پدیده‌های اجتماعی باید از دیدگاه‌های گوناگون از جمله حقوقی مورد نقد و بررسی قرار گیرند. برقراری عدالت اجتماعی همواره یکی از آرمان‌های بشری بوده و به فراخور زمان انسان به آن توجه نشان داده است. امروز نیز تحقق عدالت اجتماعی یکی از مباحث مهم حقوق بشر می‌باشد. از سویی دیگر، بحث هدفمند کردن یارانه‌ها هم دارای بُعد اقتصادی و هم دارای بُعد حقوق بشری (برقراری عدالت اجتماعی) است و از آنجایی که به تونگ‌داری منجر شده است، پژوهش در این خصوص از دیدگاه حقوقی بیش از پیش ضروری می‌باشد.

با توجه به این که هدفمند کردن یارانه‌ها در کشور ما دست کم از دو دهه پیشین مورد توجه کارشناسان و دولتمردان بوده است و قریب به پنج سال از آغاز اجرایی سازی قانون هدفمند کردن یارانه‌ها در کشور سپری می‌شود، و نظر به اهمیت بسیار این طرح و تاثیر انکار نشدنی آن بر جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی زندگی شهروندان ایرانی، و با عنایت به این موضوع که تاکنون هیچ گونه مطالعه تحلیلی در خصوص تأثیرات این طرح از دیدگاه حقوقی و بطور خاص حقوق بشر در کشور صورت نپذیرفته است، این کتاب در اقدامی نوین، حاصل تلاش نگارنده (جناب آقای محمد مقیمی که از محققان و وکلای برجسته در حوزه حقوق بشر می‌باشند) که دارای تخصص و پیشینه تحقیقاتی غنی در برخی حوزه‌های حقوق بشر است، به منظور بررسی و کندوکاو تأثیر آزادسازی قیمت‌ها و هدفمند کردن یارانه‌ها بر حقوق بشر با تأکید بر حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی می‌باشد.

انتشارات رویای پارس‌یان امیدوار است که این اثر بتواند در بررسی طرح هدفمندی یارانه‌ها و پیامدهای آن بر حقوق بشر به سهم خود مؤثر بوده و مورد استفاده علاقه‌مندان و دانشجویان و محققان قرار گیرد.

ناشر ضمن قدردانی از مؤلف محترم و آروزی توفیقات روزافزون برای ایشان، از تمامی کسانی که در طبع و نشر این کتاب همکاری کرده‌اند، صمیمانه سپاس‌گزار است.

انتشارات رویای پارس‌یان

زمستان ۱۳۹۴

با سپاس و درود بر همه کسانی که در اجرای این پژوهش، اینجانب را یاری نمودند. خانواده‌ام که همواره مشوقم در پیمودن راه دانش و راستی و درستی بوده‌اند. بویژه استاد راهنما، جناب آقای دکتر یونس عباسی که با رهنمودهای بی‌شائبه خویش و صرف وقت بسیار، مرا در راستای تلاش حقیقت و اجرای شایسته‌ی این پژوهش یاری و هدایت فرمودند. اینجانب در اجرای پژوهش حضرات را مددکار راهنمایی‌های ایشان می‌باشم. از آنجا که این اثر نیز مانند دیگر آثار انسان کامل را بدون نقص نیست، بنابراین از بزرگوارانی که به مطالعه این کتاب همت می‌گذارند، تقاضای ارم که اینجانب را از انتقادهای و پیشنهادهای خود بهره‌مند فرمایند.

محمد مقیمی زمستان ۱۳۹۴

www.mmoghim.com